

چکیده مقالات سیزدهمین همایش انجمن مطالعات برنامه درسی ایران

برنامه درسی در ایران؛ فاصله نظر و عمل

تاریخ و محل برگزاری همایش:
۳۱ اردیبهشت ۱۳۹۶
دانشگاه تربیت مدرس

تلفات و چاپ مقالات برتر در مورد فاصله نظری پژوهش مطالعات برنامه درسی

- معموره‌ای همایش
الف) فاصله نظر و عمل در اسناد سیاست‌گذاری
- سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش
- برنامه درسی ملی
- سایر اسناد مرتبط با موضوع
ب) فاصله نظر و عمل در تدوین برنامه درسی
- برنامه های مرتبط به دوره های تحصیلی
- برنامه های مرتبط به مؤلفان یا مواد درسی
ج) فاصله نظر و عمل در اجرای برنامه درسی
- عملیات پرستار - نادری
- عملیات مدیران آموزشی
- عملیات معلمان
د) آسیب شناسی نظر بدون عمل
- فرصت ها و تهدیدها در سطح ملی
- فرصت ها و تهدیدها در سطح بین المللی
- تعارض کشورها در این زمینه
ه) آسیب شناسی عمل بدون نظر
- فرصت ها و تهدیدها در سطح ملی
- فرصت ها و تهدیدها در سطح بین المللی
و) کشموری‌گفتمانی معلمان: حوزه نظر و عمل
- آیین فرصت ها و تهدیدهای نظریه روزی آثار ارتباط با حوزه عمل
- تبیین فرصت ها و تهدیدهای عمل گزاین مفاد یادواره کشوری

رئیس همایش: دکتر محمد لقی احمدی
دبیر علمی همایش: دکتر محمود مهر محمدی
دبیر همایش: دکتر پرواز حاجی

تاریخ های مهم:
ارسال چکیده ها: ۱۳۹۶/۲/۱۰
اعلام نتایج داوری: ۱۳۹۶/۲/۲۰

فهرست چکیده مقالات همایش
برنامه درسی در ایران: فاصله نظر و عمل

صفحه	عنوان چکیده های پذیرفته شده ارائه سخنرانی
۱	اسبب شناسی دروس علمی در برنامه درسی دوره راهنمایی، دکتر موسی بیبری
۴	بازخوانی انتقادی محتایات نظر و عمل، دکتر نعمت الله فاضلی
۵	ببین تفاوت بین عالم نظر و عالم عمل در مفهوم کنجکاوی دانش آموزان، دکتر پروین صادی، سبیرا طالبی، زهرا احمدی
۱۰	تغییر انتقادی فاصله نظر و عمل در تدوین برنامه های درسی، شهرزاد خسروی نژاد، دکتر محمد نوربان، دکتر علیرضا عصاره
۱۴	روایتها پیرامون نسبت نظریه و عمل در برنامه درسی، گزینه های بدیل برای تعامل نوبنوبوم سازی و نسبت گرایی با پیونده نظریه و عمل، دکتر فریدون شریفیان
۱۵	دالات های نظریه کارسون برای ایجاد تحول در برنامه درسی، دکتر محمد رضا یوسف زاده
۱۷	روایتد اسبب شناسانه به نظام برنامه ریزی درسی ایران، دکتر حسن ملکی
۱۹	شناسایی و تحلیل انگارهایی برای ترسیم نسبت نظریه و عمل در برنامه ریزی درسی، انگاره منتخب III
	دکتر رحمت اله خسروی
۲۰	علل عدم ترویج آلمان نینرووزان و عملگران در نظام برنامه درسی ایران، دکتر جواد جانی
۲۱	غفلت از دانش علمی معلمان، عامل شکاف میان نظر و عمل در اجرای برنامه درسی، انظم زرقانی، دکتر مقرب امین ختمقی
۲۳	فاصله بین نظر و عمل در سیاست های واکاوی اختیارات به جریان برنامه درسی (مطالعت مسلمان)، دکتر یوسف انبیه، دکتر فیروز محمودی، سمنه مرادی
۲۵	فاصله نظر با عمل برنامه درسی، لافله آهنگ تغییر درسی، چالش های مطرح در هماهنگی نظر و عمل برنامه درسی و ارائه ملامی برای پروین وقت از این مناره، دکتر علیرضا عصاره، علیرضا امینی، ایدین مهدی براده
۲۷	فرانستی و فرودستی در عرصه برنامه ریزی درسی؛ جایگاه نظریه در عمل بازنگری برنامه درسی تربیت معلم، ایران، دکتر نعمت الله موسوی پور
۲۹	واکاوی کیفی مدل فاصله بین نظر و عمل در برنامه درسی علمی ایران از دید متخصصان، دکتر مهدی سجادی نژاد، حسن تاجفی
۳۴	واکاوی دینالیک هدف و ارزشهای در راههای برنامه درسی به سوی عملگرایی، زهرا رخصی، سیدیه نوروزی
عنوان چکیده های پذیرفته شده ارائه پوستر	
۳۶	اسبب شناسی نظر بدون عمل، فرصت ها و تهدیدها در سطح ملی، اعطاء محمدی
۳۹	اسنایی با آموزش از طریق بازی آرنی، امینه احمدی، توکس نقاری شریف
۴۰	آموزش تو بعضی یل ارتباطی بین نظر و عمل در برنامه درسی (مطالعه موردی کیفی: دانشگاه فرسنگان)، دکتر عباس الهادی نژاد، سیده نجمه مولایی، زهرا عسادی

حمایت کنندگان

- دانشگاه تربیت مدرس
- دانشگاه فرهنگیان
- سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- شورای عالی آموزش و پرورش
- دانشگاه مرزگان

امضای کمیته داوران مقالات:

- دکتر محسن آینی، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز
- دکتر یوسف ادیب، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز
- دکتر عبدالله پارسا، عضو هیئت علمی دانشگاه بهمنان اهواز
- دکتر محمد جوادی پور، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
- دکتر جواد جانی، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر لوراد سراسی، عضو هیئت علمی دانشگاه بو علی حدادان
- دکتر علیرضا حدادی، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی
- دکتر پروین صادی، عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء
- دکتر محمود عارفی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی
- دکتر سید علی حسگری، عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی
- دکتر علیرضا عصاره، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید رجایی
- دکتر محمد علی سوزانگی، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران
- دکتر بهروز مهرآر، عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد
- دکتر رحمت الله نوروزی، عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

غفلت از دانش عملی معلمان، عامل شکاف میان نظر و عمل در اجرای برنامه‌درسی

اعلام زرقانی^۱
 دکتر مقصود امین خندقی^۲

چکیده تفصیلی

در سخنان علمی به دو نوع دانش مورد نیاز برای تدریس معلمان، اشاره شده است (فستر و ماخر، ۱۹۹۴: ۱۹۸۵؛ شون، ۱۹۸۵) این دو دانش را می‌توان بصحت دو نام عمده دانش نظری و عملی مورد خطاب قرار داد و از اهمیت و نقش هر یک در تدریس و اجرای برنامه درسی توسط معلم سخن گفت. بر این اساس، دانش نظری، دانشی تعریف می‌شود که عمدتاً توسط محققان و متخصصانی دانشگاهی و با استفاده از روش‌هایی با حداکثر قابلیت تکرار و انتقال و به قصد تولید دانشی قابل تعمیم برای استفاده معلمان در کلاس درس انجام شده‌است (فستر و ماخر، ۱۹۹۴). دانش عملی، دانشی است که معلمان، خود، به واسطه حضور در موقعیت عملی تدریس با استفاده از دانش نظری خود و اثرپذیری از باورها و ارزش‌های شخصی خود (البار، ۱۹۸۳؛ سو و گابلی، ۲۰۰۹)، از طریق تأمل بر آن‌ها یا به عبارت بهتر به کارگیری از خرد عملی^۳ (شولمن، ۲۰۰۷) کسب می‌کنند. دانش عملی دربردارنده‌ی دانشی از چگونگی تدریس، سنجش، مدیریت کلاسی، شرایط و ویژگی‌های محیط تربیتی و ... همچنین دانشی شخصی مانند باورهای در مورد مغز، چگونگی یادگیری، تدریس و ... است (برنوم، ۲۰۱۱).

در ایران، اجرای موفق برنامه‌های درسی چندین گه یار اصلی اش بر دوش معلمان سنگینی می‌کند، یکی از مسأله‌های پیش روی نظام آموزشی است. تغییرات اثیری که در بی تدوین برنامه درسی ملی در برخی برنامه‌های درسی دوره ابتدایی مطرح شده، اهمیت و ضرورت این مسأله را برجسته می‌سازد. تصمیمات مربوط به تغییر برنامه درسی توسط کمیته‌ای با نقش پررنگ متخصصان موضوعی و سهام کم رنگ معلمان در آن اتخاذ می‌شود. قبل از عمل یعنی در مقام نظر برای اجرای برنامه درسی اقدامات و تدابیری در نظر گرفته می‌شود. از جمله این تمهیدات و اقدامات، ارائه برنامه‌هایی موسوم به ضمن خدمت است که معلمان را با استیلا و کیفیت تغییرات

^۱ دانشجوی برنامه روزی درسی
^۲ عضو هیات علمی دانشکده تدریس مشهد

- 3 - Fenstermacher
- 4 - Eisner
- 5 - Shon
- 6 - Elbaz
- 7 - Xu and Connolly
- 8 - practical reason
- 9 - Shulman

برنامه درسی آشنا کرده و آنان را بهیچ‌ای اجرای برنامه‌های درسی جدید می‌سازد، روی‌های که برای اجرا در نظر گرفته می‌شوند، روی‌های است که در آن به دانش نظری - دانشی مشتق از موقعیت تربیتی- بیشتر بها داده شده و دانش عملی کمتر مورد توجه بوده است. معلمان شرکت کننده در این کلاس‌ها نمی‌توانند متناسب با شرایط محیطی تدریس خود و ویژگی‌های خاصی که دانش-آموزان آن با آن مواجه‌اند، از چه روشی و چگونه استفاده کنند. همچنین آن‌ها در رویکرد جدید برنامه درسی، به تصور جدیدی از کلاس درس دست نمی‌یابند که مشخص کند چگونه باید کلاس را مدیریت کنند، نقش جدید خود را بپذیرند و اجرا کنند. تصور جدیدی که بر مبنای ارزش‌ها باورها و دانش جدید و متفاوتی پایه ریزی شده است و نهادینه شدنش در ذهن و ضمیر معلمان به زمانی نسبتاً قابل توجه نیاز دارد. پیام این معلمان در مواجهه با برنامه‌درسی جدید، همچنان با همان تصور قبلی، باورها، انتظارات و روش‌های تدریس پیشین به تدریس، مشغول می‌شوند. ادامه راه پیشین با وجود تغییراتی که در مقام نظر انتظار می‌رفته معلمان انجام دهند، موفقیتی را برای تغییر به دست نخواهد داد. دانشی که با عمل و موفقیت تدریسی آنان گره خورده، تنها با حضور هر همان موقعیت تدریسی و مواجهه با مشکلات و مسائل عملی و عملیاتی که معلمان با آن درگیر می‌شوند، قابل بررسی و تغییر است و این نکته‌ای است که عدم التفات به آن، به وجود آورنده شکاف و فاصله‌ای است که بین انتظارات مسئولان از عمل با آنچه در واقعیت در اجرا مشهود و ملموس است وجود دارد.

برای کاستن یا حذف این شکاف و فاصله لازم است تا دست‌اندرکاران مربوطه با مطلع نظر قرار دادن چگونگی تفسیر دانش عملی معلمان که با رویکرد خاصی به یادگیری به نام رویکرد موقعیتی (گروینو، کولینز و زینبک، ۱۹۹۶؛ گروینو، ۱۹۹۸) در ارتباط است، به طراحی برنامه‌هایی مطالب و مؤثر بپردازند که از توانایی و قابلیت لازم در آماده‌سازی معلمان جهت اجرای برنامه‌های درسی برخوردار باشند.

کلمات کلیدی: دانش نظری، دانش عملی، اجرای برنامه‌درسی، برنامه‌های ضمن خدمت معلمان، تدریس